

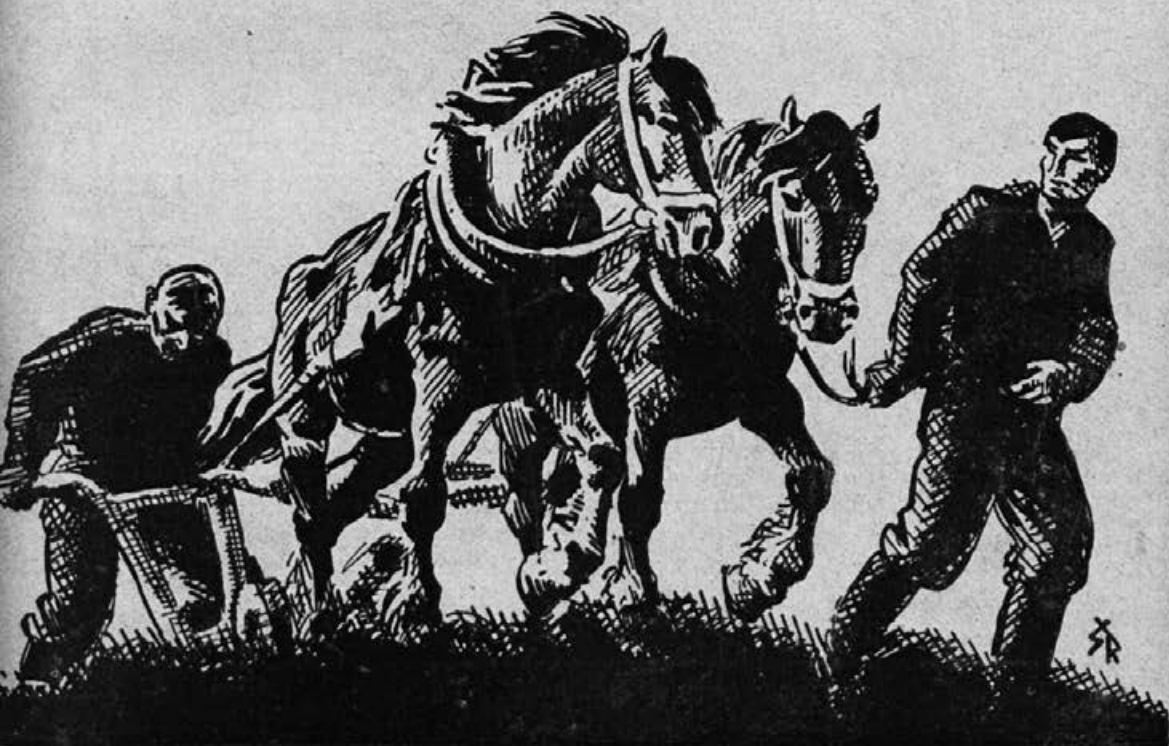
JULIJ

Leto XV. Št. 7.



Gruda

Mesečnik za kmetško prosveto



VSEBINA

Jože Danev: Pesem žanjic (pesem) — Strah nas uničuje — Kmetška noša — Obletnica svetovne morije — Razlaga tujih besed — Delu čast in oblast! — J. N.: Ali nam je izobrazba potrebna? — P. Bobnar: Vedri dojmi s kmetško-mladinskega praznika v Vogljah — Albin Podjavoršek: Pod vaško lipo — Marija Brenčič: Dva žarka — Marija Brenčič: Spet tihe doline (ocena) — Kako naj živimo? — Torbica iz rafije — Naš vrt — Za kuhinjo — Praktični nasveti — Odmevi iz naših vasi — Miško Kranjec: Pravljica o ljubezni — Svetovna opazovalnica — Peter Rupar: Mreža bele grože — Za prosti čas

Mesečnik za kmetško prosveto ● Izhaja vsak mesec ● Celoletna naročnina din 25.—, posamezna številka din 3.— ● Rokopisov ne vračamo ● Vse, kar se tiče uredništva, pošiljajte na naslov: Uredništvo »Grude«, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 1. ● Uprava »Grude« je v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1, kamor pošiljajte naročnino, oglase in reklamacije (pritožbe) ● Poštno-čekovni račun »Grude« ima št. 13.440

Izdaja Zveza kmetških fantov in deklet ● Za uredništvo odgovarja Ivan Albreht, oba v Ljubljani Tiska Tiskarna Slatnar, d. z. o. z. (Vodnik in Knez), Kamnik

Uredništvo obvešča

● Vsem dopisnikom in sotrudinkom »Grude«: Prosimo vas, pišite za »Grude« le na eno stran, da nam prihranite nepotrebno delo prepisovanja! Pišite stvarno, preprosto in ne vpletajte brezpomembnih fraz, ki jih bomo neusmiljeno črtali; ne mislite pa, da

s tem koga odklanjamo; ne, le veseli bomo vsakega dopisa, spisa ali pesmi, in po možnosti bomo stvari tudi vestno ocenili!

● Obvestilo. Zopet smo morali več pripevkov odložiti za prihodnjic.

Ekonom

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ul. 7

(v lastni hiši)

Telefon interurban 25-06



Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. — Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žlindre, nitrofoskala, apnatega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo. —

Glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Ilovac«, Karlovac, za vse vrste zidne in štrešne opeke.



GRUDA

M E S E Č N I K Z A K M E T S K O P R O S V E T O

7.

JULIJ 1938.

XV.

Jože Danev:

Pesem žanjic



Čez žito, ki polje zlati,
čez klasje, ki v soncu žari
zapojte, žanjice!

V rokah se vam srpi blišče
in čela se v znoju rosé
in srca so mlada, vesela
med klasjem bogatim drhté.

Zapojte, žanjice!
Čez polje zlató valovi...
Kruh naš je, ki duh nam krepi,
da zrasel krepak bo naš rod
Gubčeve kmetske krvi.

Zapojte, žanjice!
In v mraku, ko polje zaspi,
srce naj vam pesem prepeva:
tak sončen kot žar za goro
naj dom bo slovenskega kmeta!

Strah nas uničuje

Človeško življenje spremlja brez števila ovir, ki ga grenijo in napravljajo mučnega in težkega. Vsi smo več ali manj izpostavljeni tegobam, katerim se ustavljamo s svojo pridnostjo, ali pa se jim izogibljemo s svojim razumom in vztrajnostjo. V mnogih slučajih se okoriščamo z raznovrstnimi pridobitvami, ki so dane človeku, da si napravlja življenje lažje in udobnejše. Kjer pa je moč posameznika prešibka, tam s skupnim nastopom polagoma ustvarjamo pogoje, ki naj prinesejo delovnim ljudem zboljšanje v vseh ozirih.

Naši ljudje so le počasi pričeli uvidevati nujnost in potrebo skupnega nastopa. Saj je razumljivo, ko pa so bili do nedavnega popolnoma odrezani od ostalega sveta in javnega življenja. Njihove misli so krožile le okrog doma, gozda in polja, bile so uprte le v delo in v skrb za obstanek. Kvečjemu se je zanimanje raztegnilo na okolico in na njene razmere in dogodke.

Že v tistih časih ni bilo zadovoljstva. Občutile so se neprilike in krvavi žulji, vzroka, vsaj pravega, pa niso spoznali. Kako bi ga tudi, ko pa ni imel nihče

pojma, kaj vpliva v dobrem ali slabem smislu na njihovo življenje, kaj in kakšno je državno gospodarstvo, kakšne so dolžnosti in pravice državljanov. To jim je bilo nerazumljivo in nepotrebno. Vmes so jih motili in mešali krajevni oblastniki in mogočniki in v poznejši dobi tudi razni vsiljeni voditelji.

Z napredkom in razvojem časa se naša vas in njeno življenje naglo spreminja. Gospodarskega izboljšanja, ki bi bilo očitno, sicer še ni. Tembolj se pa pri naših ljudeh utrjuje spoznanje o vsem, kar je v zvezi z njihovim obstankom. Že so se začeli zavedati, da so ljudje, prav takšni kot drugi, le da opravljajo svojevrstno delo in tudi hrana z obleko in stanovanjem vred se od drugih razlikuje. Pravtako raste v njih zavest in ponos, ki človeka dviga nad zastavljeno in tlačano. Istočasno spoznava naš kmetijski rod važnost državne skupnosti h kateri se je pričel prištevati, in smatrati državo za svojo zaščitnico. Z vsem pa raste tudi zanimanje za upravljanje lastne države, katere sotravec je vsak državljan, ki naj bi bila urejena tako, da bo vsakemu zagotovljena možnost življenja, pravica in svoboda za zdrav razvoj in napredek. Pri tem pa naj bo onemogočeno nekaternikom prosto ropanje sodržavljanov in izkoriščanje skupnih vrednot.

V tem razmahu, ki mu pravimo kmetško gibanje in ki je značilen izraz zavednosti in hotenja slovenske vasi, imamo oviro, navidez brezpomembno, v resnici pa zelo odločilno. To je strah! Zelo globoko posega in na široko objema posameznike. Ne pusti jim govoriti kar mislijo in delati kar hočejo, in kar so spoznali za pravilno. Strah ubija ljudem razum, jim jemlje obstoječo svobodo in jih napravlja za brezpomembne »figure«. Samo pogledajte okrog sebe in videli boste koliko ljudi si enostavno iz strahu ničesar ne upa. Strah pred tem ali onim gospodom ga omrtviči, da je nesposoben započeti kakšno delo v javnem življenju ali se odločiti za to ali ono naziranje. Vsi takšni ne sledijo nikoli svoji pameti in sreči, razumejo pa vsak namig in migljaj, če pride od »pra-

ve« strani. To so nesrečniki, pomilovana vredni ljudje in pri polnem zdravju težki bolniki.

Strahopetnikov v naših vrstah ni! Zadržujejo in stiskajo se v tistem taboru, kjer jih želijo in prav za prav hočejo imeti. Voditi jih ni težko, ker jih strah kroti in slepi. Škoda je za te ljudi, katerih je precej, ker slabijo našo skupno moč in ne nudijo nobenega haska naši skupnosti. Če bi ne bilo te ovire, bi bila naša vas močna in enotna.

Dolžnost pa imamo kljub temu, da rešujemo te ljudi. Stari so sicer izgubljeni, zato pa posvetimo skrb mlademu rodu, ki dorašča in se še lahko reši in pravilno vzgoji. Izganjajmo iz njih strah, da jih bomo oteli nesreče v poznejšem življenju. Kajti strahu predan človek je brez moči, zadušeni in strti ter predmet vednega izkoriščanja. Mi pa hočemo krepke značaje, neustrašene, zavedne in ponosne, ki bodo predstavljali slovensko vas v njeni dejanski moči, zdravju in pristnosti.

Alojz Šavora:

Kmetska noša

Po glavnem letnem delu, košnji in žetvi, sva se podala s tovarišem Ivanom M. na pot proti jugu države, da si ogledava družbeno in gospodarsko življenje kmetškega ljudstva po drugih krajih. — V pričujočem odlomku iz potopisa opisujem, kako se po teh krajih nosi ženski svet.

Okoli Siska

Sedim pri Jakopovih za mizo in se razgledujem po sobi. Mala, nabito polna soba, povsod platneni prti, po posteljah pisana pokrivala, po zidovih svete podobe, s stropa pa visijo neke bele platnene, z vrvice zvezane palice, približno take kakor »pendreki«, ki jih nosijo policaji v mestih.

Ni mi šlo v glavo, čemu so ti beli »pendreki«, zato vprašam gospodinjo, ki je likala perilo: »Kaj pa imate to pod stropom?«

Gospodinja se zasmee, za njo pa vsi ostali, ki so bili v sobi. Potem pa pove: »To so ženske kikle s »favdi« (gubami). Ti »favdi« so stisnjeni skupaj kakor harmonika in povezani z vrvice, da lepo stojijo, ko se oblečejo.

*Skupina deklet
v krasnih
narodnih nošah*



To je nanoslo na pogovor o narodni noši.

Gospodinja mi prične razkazovati te nagubane kijklje in bluže — vse platneno, doma stkano in sešito. Tudi ona — gospodinja — ima na sebi enostavno belo platneno obleko.

»Kakor zgleda, je vaša noša zelo enostavna,« ji dem.

»O ne,« se zasmije ona, »to kar vidite na meni, to je navadna, preprosta delavna obleka za starejše ženske. Dekleta pa imajo za vsak dan lepe pisane obleke, za praznike pa še mnogo, mnogo lepše.« In začne razkazovati svoja ročna dela in obleke, ki jih je nosila, ko je bila še mlada.

Gledal sem ta metuljčasta, lepa, pisana ročna dela, razkošne in prekrasno z narodnimi vzorci obšite obleke v vseh mogočih barvah. Res, prekrasno in vredno občudovanja!

»Danes,« nadaljuje gospodinja, »se nosijo dekleta še vse lepše. Imajo še bolj pisane obleke s še večjimi in bolj pestrimi vzorci in živimi barvami. Ti vzorci in cvetice se vedno menjajo... Vsako dekle ima po več oblek in ob vsaki priložnosti obleče drugo. Vzorci, ki so bili lani »moderni«, so letos zastareli. Radi teh razkošnih in »gizdavih« oblek je treba dneve, mesece in leta dela in so narodna nesreča. Za nje gredo premoženja. Dekle nima nikdar prostega časa. Po nekaj let pripravlja obleko in perilo za možitev — potem pa vse skupaj leži v omari.«

Po Slavoniji

Bilo je že pozno popoldne, ko sva se ustavila v Babini gredi pred cerkvijo. Tu je neke vrste »promenada« (sprehajališče). —

Krasno oblečena in nališpana dekleta se sprehajajo v gručah, držeč se pod roko. Na njih svila in lak kar blešči. Lase imajo »sfrizirane« na čelo. Nekatere imajo celo lasulje iz umetnih las. Poieę tega imajo na glavi nekake vence iz rož, da zgledajo kakor gozdne vile. Mnoge so tudi našminkane in napudrane. Tako zgleda vsako, četudi grdo dekle v nedeljo, kakor »iz škatljice«.

S prijateljem sva gledala vso to lepoto in lišp deklet, ker kaj takega še nisva videla, na vasi še celo ne. Ko pa so pred cerkvijo zaigrali tamburaši in so vse te lepe mladenke zaplesale kolo, ni bilo konca najinega občudovanja. Dekleta so se držale skupaj s prekrizanimi rokami, ohole in ponosne, potresale so s telesom in potrkavale z nogami in se sukale sem in tja naokrog kot veter. Tamburice so brenkale vedno nove pesmi, dekleta so prepevala in plesala...

Med tem pa nama je domačin Ilija pripovedoval, da imajo nekatera dekleta najfinejše obleke in najboljše čevlje, sandale ali opanke. Mnoge imajo po 10—15 najrazličnejših oblek. Tiste, ki so v »prvem redu« (v prvem redu godne za možitev), se nosijo najlepše. Da ženske oblečejo in napravijo tako mlado dekle, traja po nekaj ur. Omožene ženske se nosijo drugače, starejše zopet po svoje. Tudi ob različnih prilikah se ženski svet različno oblači.

To lepotičenje in gizdavost je neke vrste »ženska bolezen« (povsod!). Med vaškim svetom nastane često »konkurenca«, kakor med mestnimi »damami«, katera bo lepše oblečena. Tisočaki se razsipavajo za to gizdavost. Gospodarsko šibkejši sloji radi nje propadajo, a bogatejši slabijo. — Pa tudi

zdravje trpi radi ne higijenskih in nepraktičnih noš. Pozimi dekleta često vse dni in noči presede pri svojih ročnih delih. Radi tega postanejo slabotne (kar sem opazil) in so nagnjene k raznim boleznim, posebno jetiki.

Od začetka mi je ugajala ta narodna noša. Ko pa sem si jo dodobra ogledal in spoznal, da je prav za prav draga, prerazkošna, ne higijenska, izumetničena gizda-

vost, s katero bogatejša dekleta kažejo svojo oholost in bogastvo, se mi ni priljubila. — No, zdaj se ta noša že zelo opušča in se uvaja mestna, ki res ni tako lepa in trpežna, je pa cenejša, bolj praktična in higijenska.

Pri moških je narodna noša že skoraj izginila. Mnogi se oblačijo kombinirano (stavljeno: narodno in mestno). Svet se pač vedno spreminja, z njim tudi ljudje, običaji in obleka.

Obletnica svetovne morije

Štiri in dvajset let je od tega, kar so zajokale žene in dekleta po naših vaseh, možje in fantje pa so stisnili zobe in odšli na fronte — za dolga 4 leta, ki so skoro slehernemu zasekala globoko v njegovo zavest trajne sledi.

Takrat smo bili še otroci in tik za fronto smo prisluškovali bobnenju topov in grozečemu brnenju letal; gledali smo vrste krepkih fantov in hudo nam je bilo, ko so se vračale le žalostne procesije sanitetnih avtomobilov z ranjenimi. Ugibali smo, kakšen je neki sovražnik, pred katerim nas branijo naši očetje in starejši bratje. Ogromen zmaj z nečloveško podobo, ki bruha ogenj iz ust, tak je najbrž sovražnik ... smo govorili in se strahoma stiskali v kot.

Minilo je 24 let, odrasli smo in tudi zvedeli, kakšna je ta reč z vojnami na svetu. Kar zvirtelo se nam je v glavi, ko smo spoznali, da je imel naš sovražnik tudi človeško podobo in da so naši očetje in bratje prav za prav ubijali na frontah ljudi, ki niso ničesar žalega storili. Pa smo iskali odgovora na vprašanje, čemu je bilo potrebno, da je bilo ubitih 10 milijonov ljudi; zakaj je moralo 10 milijonov ljudi zapustiti svoje domove, zakaj je 19 milijonov otrok izgubilo starše in 6 milijonov žena svoje može. Kaj so zakrivile te žrtve vojne vihre? Nihče nam ni znal odgovoriti.

Potem smo videli, kako se dandanes začenjajo vojne. Zvedeli smo, da so na svetu ljudje, ki nič ne delajo, a dobro žive na račun kmetov in delavskih žuljev. Takim ljudem je največkrat še pre-

malo, kar jim ustvarjajo domače delavne roke. Zažele si še prirodnega bogastva kakšne sosedne države. Ker imajo mnogo denarja, imajo tudi veliko moč v državi in zelo lahko dosežejo, da se prične država pripravljati za napad. Potem gre skoro ves denar za topove, tudi če ubogi državljani umirajo od glada. V ugodnem trenutku si je treba izmisliti še »vzrok« in že gre do zob oborožena država napadat in ropat nedolžno sosedo. (Države, ki žele na tak krivičen način podjarmiti čim več pokrajin, imenujemo imperijalistične države). Gospodje pa, ki si žele vojne, objublajo sestradanim državljanom, da je edina rešitev v tem, da sosedno državo res premagajo, ker po končani vojni bo vsega dovolj in bodo nastopili zlati časi. Zato mora biti ves tisk v službi teh gospodov. Treba je množicam pokazati, da je »vojna potrebna in da mir ubija osnove narodove vrline.« (Tako je vsaj dejal znani voditelj neke evropske imperijalistične države.) Pod vplivom takega pisanja ljudje pozabljajo, da so se še pred kratkim zaklinjali, da ne sme nikdar več priti do vojne, in gredo ubijati.

Da je vojna samo nekaterim gospodom potrebna in koristna, in da so lažnjive govornice o »zlatih časih«, to pač smejo vedeti samo oni.

Tako so Japonci napadli Kitajce, a vzrok vseh drugih vojn pred kitajsko-japonsko vojsko je bil isti.

Države danes kar tekmujejo v oboroževanju. Nekateri se take, ki si za vsako ceno žele tuje lastnine, druge, predvsem

manjše, pa se morajo zavarovati pred neopravičenimi napadi. Sedaj se že vsak dan na vsem svetu potroši pol druga milijarda dinarjev samo za oboroževanje. Sredstva za uničevanje ljudi pa bodo vedno hujša. V Španiji bombardirajo Frankova letala nezavarovana mesta, bolnice, otroška zavetišča, kjer so žrtve pred vsem žene, otroci, ranjeni in bolni. Japonci pa imajo pripravljene za Kitajce bombe, v katerih so skrite bakterije, ki pozročajo po eksplozijah nalezljive bolezni med prebivalci. Pravijo, da ponekod poznajo celo električne tokove brez bliska in groma in strojnice, ki neslišno oddajo 33.000 strelav na minuto. Tako bodo bodoče vojne zahtevale vedno strašnejše žrtve, tudi ženam in otrokom ne bo prizanešeno. V napadenih državah morajo že sedaj tudi žene v boj za obrambo in neodvisnost naroda.

A tudi odpor ljudstva proti krivičnim napadalnim vojnem je celo v tistih državah, ki napadajo, vedno večji. Mladinske japonske organizacije, ki štejejo okrog 8 milijonov članov, so proti temu, da padajo milijoni nedolžnih Kitajcev. Mnogi si rajši sami končajo življenje, kakor da bi šli ubijati delavno ljudstvo na Kitajskem in Japonskem. Na Japonskem je vedno več demonstracij proti vojni; vlada pa demonstrante zapira, ker je za njen obstoj vojna zelo važna.

Tudi mi smo ob spominu na preteklo vojno in ob sedanjih težkih dogodkih proti novim vojnim grozotam. Vsa bistrost človeškega razuma in vsi izumi naj bi raje pripomogli človeštvu do lepše bodočnosti. Čemu bi matere vsega sveta v mukah rodile otroke, če bo njihovo življenje še slabše od našega in bodo njihova telesa hrana nenasitnim topovom.

A le odpor vsega ljudstva lahko zlomi moč nekaterih mogočnejšev, razkrinka njihove laži in zagotovi vsaj našim otrokom, če nam ne, mirno in spodobno življenje.



Razlaga tujih besed

● **Defekt**, pomeni v slovenskem jeziku nedostatek, pomanjkljaj, napako, poškodbo, pogreško, kolo ali avtomobil je imel defekt; defektni otroci so tisti, ki duševno in telesno niso dovolj razviti, torej imajo kako duševno ali telesno napako.

● **Birokrat** je tisti, ki je v uradnih zadevah silno natančen. Birokratski sistem je način upravljanja, ki se brez potrebe izgublja v raznih nesmiselnih potankostih in nepotrebnih številkah. Birokratizem je moderna bolezen domala v vseh modernih državah. — Neki uradnik, ki je vse dni moral pisati take nepotrebne podatke in številke je dejal, da služi svetemu Birokraciju.

● **Falfifikacija** pomeni ponarejanje, falzificirati je ponarediti (denar), falzifikat pomeni potvorbo, ponarejeno stvar, recimo ponarejene listine: izpričevala, bankovci itd. Falzifikator je ponarejevalec.

● **Histerija** je živčna bolezen, histeričen človek je silno razdražljiv, največ je te bolezni pri ženskah, posebno nekatere starejše ženske so močno razdražljive, pravimo zato da so histerične. Prvi je začel resno študirati histerijo in vse podobne in težje živčne bolezni nemški zdravnik Sigmund Freud (izg. Frojd) — o njem bomo o priliki napisali kaj več.

● **Magister**, latinska beseda; pomeni učitelj, tudi mojster. Na lekarnah piše večkrat: Mr. ph. (magister pharmaciae [farmacije] = lekarnar, farmaceut).

● **Botanika** je rastlinoslovje, znanost o rastlinstvu, botanik: rastlinoslovec (ki se bavi s proučevanjem rastlin), botaničen vrt: kjer rasejo različne vrste rastline in jih imajo v študijske namene; botaniziranje je zbiranje rastlin v znanstvene namene.

● **Cenzura** pomeni najprej oceno, presoj, preizkušnjo, potem urad na sodnji in postopek, kjer pregledujejo tiskane stvari (časopise, knjige) in dajo ali ne dajo dovoljenje, da se tiskajo naprej in razširjajo. Če cenzura ne pusti list tiskati, ga zapleni in v tiskarni stavek uniči. Cenzor je tisti uradnik (ponavadi državni pravdnik), ki tiskovine cenzurira.

● **Celibat** pomeni brezzakonstvo (duhovniki žive v celibatu, t. j. se ne smejo ženiti). Delni celibat so lani uvedli pri nas tudi za učiteljice, ki se morejo od tedaj možiti samo z učitelji, če se poroče s kom drugim, izgube službo.



Delu čast in oblast!

Veličastni kmetški praznik v Vojniku

Veličasten je bil kmetški praznik, ki ga je priredilo v nedeljo 19. junija Društvo kmetških fantov in deklet v Vojniku. Nihče si tega praznika v vsej njegovi mogočnosti ne more predstavljati, če ni bil takrat med nami. Ljudje so strmeli nad silno množico kmetškega ljudstva, predvsem mladine, ki je manifestirala za svojo misel: Slava in čast kmetškemu delu! Ne bojimo se težav! Svobodo in boljše dni hočemo priboriti slovenski vasi!

Postavni kosci in brhke grabljice, mali kosci in grabljice so se ob pol 2. uri popoldne začeli zbirati na križišču v Arclinu. S pesmijo in vriski so prihajali naši fantje in dekleta iz Št. Pavla pri Preboldu, iz Trnovelj, Škofje vasi, Frankolovega, Dramelj in drugih krajev. Organizacija je bila nad vse vzorna. Tujci so se čudili vzornemu redu in silni množici. Ob pol 3. uri je bil odhod povorke, na čelu ji konjenik z državno zastavo. Sledila je konjenica in nepregledna vrsta kolesarjev. Za njimi je šla naša mladež, naraščaj, ki ga je bilo okoli 150; opremljeni so bili z lesenimi kosami in ma-

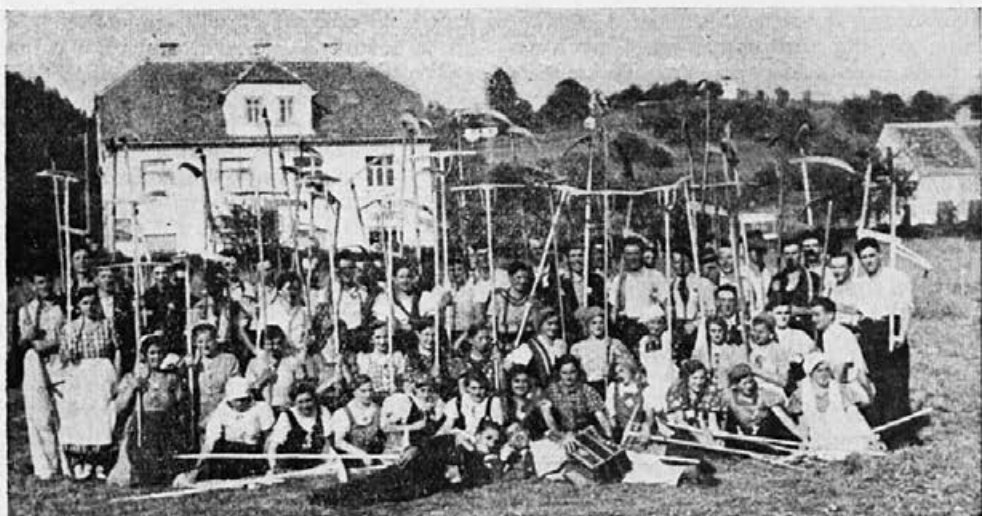
limi grabljami. Pred skupino narodnih noš je plapolal zvezin prapor, nato je sledila godba iz Celja, člani ocenjevalne komisije z zastopniki sosednjih vasi in občin. Za njimi je strumno in vedrih lic korakalo 75 koscev in 48 grabljic. Lepo okrašeni vozovi, ki so predstavljali kovače, sodarje, predice, mlatiče, opekarje itd., so zaključili sprevod. Povorka je bila dolga najmanj dva kilometra, vsaka skupina je imela svoje zastave, državne, slovenske in naše zelene.

Nepopisen je bil prizor v Vojniku. Vse je bilo v zastavah; občinstvo je burno pozdravljalo in odzdravljalo geslom naše mladine, fantje so vriskali in peli, godba je igrala koračnice; navdušenje se ne da popisati...

Zborovalni prostor je bil skoro v sredini Vojnika. Množico je pozdravil krasen slavalok z napisom: »V slogi in delu vstajamo!« Ko so se množice po dolgem času umirile, je z velike in krasno okrašene tribune spregovoril zbranemu kmetškemu ljudstvu in gostom predsednik domačega društva tov. Franc Ravnak. Pozdravil je



Kmetški praznik v Vojniku: Tisoči in tisoči z napetostjo spremljajo potek tekme



Brhke grabljice in krepki kosci po tekmi

tovarišice in tovariše in izrekel dobrodošlico gostom. Kot zastopnik okrožja je govoril tov. Viktor Jožep in za njim predsednik Zveze tov. Ivan Kronovšek. Dekleta je pozdravila tov. Skrlovnikova. Govorniki so govorili o pomenu naših organizacij, o naših ciljih, o vseh naporih, ki moramo preko njih do popolne zmage prave, klene kmetijske misli. Nad tritisočglava množica je burno vzklikala govornikom in navdušeno manifestirala za svojo stvar.

Ni mogoče opisati teh silno lepih prizorov, še manj, kaj smo vsi čutili v srcu in nam bo ostalo za vedno v neizbrisnem spominu. Vsa ta silna množica mladine pa je dokaz, da je naša pot prava, naši cilji za kmetijsko mladino edino resnični, ker izbrala je pot in cilj mladina sama. Ta mladina se bo sama vodila, ker je zdrava in

močna; kljubovala bo vsem, ker je zavedna in se ne boji žrtev. Gradila bo v sebi svojo slovensko zavest in skupno z vsemi poštenimi ljudmi delala za srečno, lepšo bodočnost jugoslovanske države. Zeleni prapor, znak kmetijskega naroda je edini porok za bodoče dni, edini ščit in znak slovenske kmetijske mladine!

*

Tekmovalo je preko 50 koscev. Na prostnem travniku so se pomerili naši vrli fantje in dali priznanje delu, zraven pa sami želi odobravanje množice. Prvo nagrado (moško kolo) je dobil tov. Franc Stropnik iz Lešja pri Vojniku, drugo nagrado (srebrno uro) pa tov. Stanko Jakopin iz Dramelj. Ostali kosci so dobili primerne spominske nagrade.

Šmartno ob Savi

Društvo kmetijskih fantov in deklet v Šmartnem ob Savi je priredilo 29. maja tekmo klepačev. Prireditve se je poleg domačinov udeležilo tudi nekaj okoliških tovariških društev. Na slovesni prireditvi kmetijskega dela je govoril poleg drugih tudi delegat Zveze tov. Jože Danev, ki je poveljeval kmetijsko delo, ki je pač najbolj vredno, da ga proslavljamo, ker to delo je tisto, brez katerega bi svet ne mogel živeti. V delu in hotenju kmeta, predvsem kmetijske mladine je rešitev iz težkih materialnih in duhovnih kriz, ki pretresa že desetletja svet.

Hajdina pri Ptuj

Kmetijski praznik, ki ga je priredilo Društvo kmetijskih fantov in deklet iz Hajdine na Bregu pri Ptuj, je marsikomu odprl oči, sprevideli so omahljivci, da je naš pokret res idealen in edini, v katerem se mora združiti kmetijska mladina. Zborovanje in manifestacijo dela je otvoril predsednik društva tov. Alojz Neubauer, nato je govoril predsednik ptujkega pododbora tov. Joško Tomažič, v imenu Zveze pa njen predsednik tov. Ivan Kronovšek. Pokazana je bila smer društva, nameni, ki niso skriti nikomur, ker kmetijska mladina je edina, ki je

tako zdrava, in močna, da more hoditi ponosno in z odprtim programom v rokah neizprosno naprej do popolne zmage kmetске in narodne misli.

Zmagovalcem pri tekmi, ki je sledila, so bila podeljena darila, nato pa so se postavili fantje še pri tekmi s kolesi. Ljudi se je nabralo nad 1500. Navdušena množica je kipela od navdušenja, ker mladina tudi pri nas kaže, da z njo rase nov rod, ki hoče biti sam sebi vodnik, ki hoče svobodne zemlje v svobodni Jugoslaviji.

Šinkov turn

Društvo kmetских fantov in deklet je dne 12. junija priredilo tekmo koscev. Malo slabo vreme je komaj za spoznanje zmotilo prireditve, ki je zelo lepo uspela. Na tekmovališču se je zbralo mnogo ljudi, ki so prihiteli od vseh strani na kmetски praznik. Med drugimi je pred tekmo govoril tudi zastopnik Zveze tov. Drago Košmrlj, ki je podčrtal smernice kmetskega mladinskega gibanja. Po tekmi je bila kmetaska veselica z godbo in plesom na vrtu gostilne Ramovž, kjer so se razdelile nagrade in se je potem mladina zabavala in si zapisala v srce ta dan, ki ji je dal novih moči za bodoče delo.

Ljubečna pri Celju

26. julija t. l. je priredilo Društvo kmetских fantov in deklet tekmo koscev na travniku tov. Nagličeve. Motila nas je nekoliko nevihta, da smo nekoliko zakasneli. Slavnostnega dne kmetskega dela pa so se kljub temu udeležila tudi sosedna tov. društva in pokazala zavednost, strnjeno z vso slovensko kmetsko mladino korakati do cilja. Na zborovanju je govoril tajnik vojniškega okrožja tov. Jožep, v imenu Zveze pa njen predsednik tov. Kronovšek. Dan je potekel tako lepo, da bo zmeraj v čast prirediteljem in v največji meri požrtvovalni mladini. Delu slava, delu čast!

Pirniče

Društvo kmetских fantov in deklet v Pirničah, šele pred kratkim ustanovljeno, je v nedeljo 19. junija slovesno praznovalo kmetски praznik. Bil je to predvsem praznik mladine, ki se zaveda, da se je združila v tisti organizaciji, ki ji edina more dati pravih smernic za bodočnost.

Ljudstva, posebna mladine se je nabralo izredno veliko število od vseh strani. Kosci, grabljice in kolesarji so ob 3. uri popoldne

v povorki odkorakali na tekmovališče, kjer jih je pozdravljala nad tisočglava množica.

Otvoril je tekmo predsednik šmarnogorskega okrožja kmetских fantov in deklet tov. Smole, za njim pa je govoril delegat Zveze, tov. Drago Košmrlj. Poudaril je pomen sloge na vasi, potrebo po izobrazbi slovenskega kmeta, da bo v našo vas prišla res prava kmetaska zavest in duh, ki bo kmetskega človeka dvignil, da bo veroval vase in v svoje delo.

Fantje so tekmo častno končali, množica je bila navdušena, tako da je slovesnost bila res lepa manifestacija, ki bo ostala vsem v neizbrisnem spominu; mladini pa je prireditve vlila v mlada srca novih moči za bodoče vztrajno in požrtvovalno delo za kmetsko stvar.

Sv. Jakob v Slov. goricah

Človeku, ki potuje po Slovenskih goricah, se zaiskri oko nad lepoto te pisane vinorodne zemlje, z upanjem zre na pridne ljudi — kmete, viničarje, ki so bili od nekdanj upanje vseh zavednih Slovencev, ko je šlo za obrambo naše zemlje pred tujci. Da krepko narodno kmetsko gibanje v Slovenskih goricah še živi, da živi predvsem v mladini, nam potrjujejo kmetски prazniki v tem lepem delu slovenske zemlje.

Tak praznik je praznovalo Društvo kmetских fantov in deklet 26. junija tudi pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah. Ni ustrašilo naših zavednih ljudi slabo vreme. Zbrali so se v velikem številu, mladina in njeni prijatelji, ki vedo, da je ravno v mladini bodočnost, da bo ona nadaljevala delo, ki so ga oni pričeli, da bo zavedna kmetaska mladina zid, ob katerega se bo zaman upiral val tujcev. Prva tekma je bila to pri Sv. Jakobu. Mladina se je zbrala pri tov. Matjašiču in se na travniku pomerila v plemeniti tekmi. Prireditve so se udeležili še delegat Zveze tov. dr. Igor Rosina, nar. poslanec dr. Jančič in tovariško društvo Sv. Marjeta ob Pesnici. Mlado društvo, ki se je zgodaj tako lepo pokazalo, bo gotovo lepo uspevalo in združilo v svoje okrilje vso mladino, ki ji je pri srcu delo za dobro in pošteno narodnokmetsko stvar.

Draga pri Stični

3. julija je Društvo kmetских fantov in deklet priredilo tekmo koscev. Zavest, ki jo je mladina izpričala že večkrat, se je na tej prireditvi še posebno pokazala. Na zborovanju kmetске mladine je tudi govoril delegat Zveze tov. Drago Košmrlj, katerega izvaja-

nja so mladino še podkrepila v idejah, ji dala novega krepkega pogona, ki jo mora pripeljati do končne zmage. V delu je rešitev slovenskega naroda, v kmetijski delovni mladini njena bodočnost.

Sv. Lovrenc v Slov. goricah

Zanimiva je bila tekma, ki jo je priredilo na binkoštni ponedeljek Društvo kmetijskih fantov in deklet pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah. Tekma škropilcev vinske trte na Grabniškem vrhu je privabila staro in mlado, od blizu in daleč k Sv. Lovrencu, ki leži nekako prav sredi Slovenskih goric; krasno vreme je omogočilo tem lepši obisk. Prihitela so tovariška društva, tako Društvo kmetijskih fantov in deklet iz Skok s praporom. Na prireditvi sta govorila zastopnika ptujskega pododbora tov. **Joško Zelenik** in tov. **Vlado Kreft**. Praznik dela je uspel, uspel kljub nasprotovanju, saj bodo morali vsi naši nasprotniki uvideti, da je naše delo nesebično, da smo na pravi poti, na poti, da damo slovenski vasi nov, vesel obraz in to sami! Iz nas samih mora vzrasti nova kultura, ki bo res naša, prepojena z duhom zemlje in ljudi, ki prebivajo na njej.

Sv. Bolfenk pri Središču

»Praznik žetve«, ki ga je priredilo naše Društvo kmetijskih fantov in deklet 3. julija v Jastrebcih, je bila veličastna manifestacija kmetijske misli. Iz Vitana je krenila pestra povorka žanjic, koscev, kolesarjev, jahačev itd. z godbo na tekmovališče na njivo tov. Josipa Kolariča v Jastrebec, kjer je predsednik tov. **Joško Tomažič** z lične tribune pozdravil čez 1200 navzočih gostov. Poudaril je, da je organizirana kmetijska mladina pripravljena vztrajati v trdi borbi do končne zmage. Za njim je burno pozdravljen povzel besedo delegat »Zveze«, predsednik tov. **Ivan Kronovšek**, ki je v prepričevalnih besedah orisal smernice našega pokreta in ovrgel brezsmiselna podtikanja, ki se jih poslužujejo naši nasprotniki.

Dvanajst srpov v večjih rokah naših članic je zapelo svojo pesem v plemeniti tekmi. V gledalcih je nastalo navdušenje nad skrbnim delom deklet. Ivanka Čurinova je dobila I. oceno, Micika Zabavnikova II. in Frančika Štamparjeva III. Priznanje komisije za najlepšo žetev in največ snopov je dobila tov. Mimica Črnčičeva. Pri kolesarski dirki v Središče in nazaj (15 km) je v času 32 min. 45 sek. zmagal Srečko Vernik; v 33 min. 29 sek. je privozil Martin Čurin,

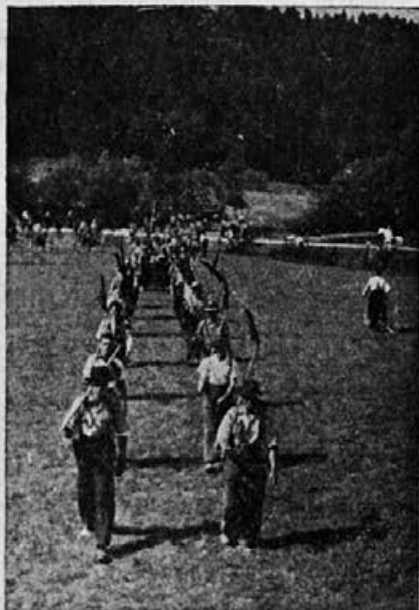
v 33 min. 41 sek. pa Vinko Čurin, za njim pa ostalih sedem dirkačev.

Po razdelitvi nagrad na vrtu tov. Jakoba Zabavnika se je ob srečolovu in drugem razvedrilnem sporedu razvila domača zabava. Razveseljivo je dejstvo, da je pri prireditvi sodelovalo večje število novih članov in članic, mladih fantov in deklet, ki sledijo vzgladu svojih prednikov ter se v okviru organizacije pripravljajo za bodoči odgovorni poklic. Le krepko po začrtani poti! Složni v delu bomo zmagali!

Šmartno ob Dreti

Na praznik sv. Petra in Pavla smo imeli v Gornjesavinjski dolini veličasten kmetijski praznik. Mlado Društvo kmetijskih fantov in deklet je priredilo tekmo koscev.

Zbirališče množic, ki se je zbrala v nepričakovano velikem številu, je bilo v Zgornjih Krašah. Ob 3. uri popoldne se je pričel sprevod. Otvoril ga je zastavonoša — konjenik, za njim konjenica, kosci, grabljice in kolesarji. Navdušenje je bilo nepopisno, ljudi v povorki nepregledne vrste. Navdušenje je priklopelo do viška v Šmartnem. Pesem je sledila vriskom naših fantov in godba je ves čas igrala strumne koračnice. Izredno pozornost so vzbujali mali kosci in grabljice, opremljeni s prikupnim orodjem, vsi nasmejani, ponosni in razigrani. To bo



Šmartno ob Dreti: Kosci prihajajo



**KMETSKE PRAZNIK V
ŠMARTNEM OB DRETI**
Pogled na nekaj pestrih sku-
pin po prihodu povorke

naše novo pokolenje, vzgojeno v zdravem kmetemskem duhu.

Zborovalni prostor je bil ves okrašen z mlaji, državnimi, narodnimi in kmetiskimi zastavami. Krasen slavalok je pozdravil množico z napisom: »Vstani, dvigni se, slovenska vas, ker nov prihaja čas!«

Množico je pozdravil tov. **Mirko Levar**, predsednik domačega društva, za njim pa je govoril Zvezin predsednik tov. **Ivan Kronovšek**. Njegova izvajanja je množica večkrat prekinila z gromkimi vzkliki odobra-

vanja. Po govoru je sledila tekma 19 koscev. Prvo nagrado pri tekmi je dobil tov. **Franc Deleja** iz Spodnjih Kraš drugo tov. **Anton Glojek** iz Zgornjih Kraš, tretjo pa tov. **Anton Slapnik** od Sv. Jošta.

Kmetijski prapor je tudi pri nas mogočno vzplapolal in vedno bolj drami mladino, ki se trdno zaveda, da je edina pot do zmage ta, ki si jo je sama izbrala, pot kmetijske sloge, ki bo pokazala in utrla narodu in državi sončno cesto in srečno bodočnost slovenskemu kmetu.

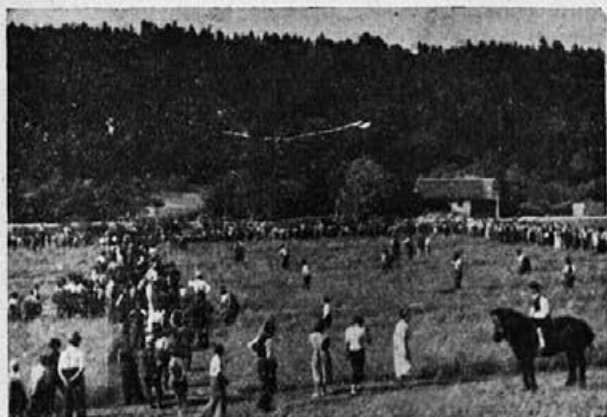
Zmagoslavni kmetijski tabor na Bizeljskem

V času, ko je bilo dela največ, se je mladina, združena v Društvu kmetijskih fantov in deklet Bizeljsko, žrtvovala in se vneto pripravljala na svoj praznik. Fantje in dekleta so pripravljali zelenje in cvetje ter z njim okrasili slavaloke in tekmovališče za

tekmo koscev. Okrasili so vozove in se vneto trudili, da bi bil njihov praznik čim lepši, čim veličastnejši.

V nedeljo 19. junija se je množica mladine in odraslih ob 2. uri popoldne zbrala pri tov. Iljažu v Zgornji Sušici za slavnost-

**KMETSKE PRAZNIK V
ŠMARTNEM OB DRETI**
Delni pogled na tekmovališče, kjer sledi velika množica z izrednim zanimanjem tekmi koscev



no povorko. Na čelu sprevoda je jezdilo 25 konjenikov z zastavonošo na čelu, za njimi kmetska godba, zastopniki kmetijskih mladinskih organizacij in nato dolga vrsta koscev in grabljic. V sprevodu je bilo nad 150 kolesarjev, najlepši del sprevoda pa so bile skupine na vozeh, ki so predstavljale kmetško delo in običaje: Bila je kmetska svatba z domačo godbo, žanjice, brhke perice, sodarji, tesači, mlatiči. Povorke so se udeležila v velikem številu tudi sosedna društva, največ je bilo mladine od tov. društva z Velikega Obreža s tamburaškim zborom. Mladina je navdušeno vriskala, prepevala in vzklikala.

Tekmovališče je bilo okrašeno z državnimi in zelenimi zastavami in na njem se je zbralo nad 3000 kmetijskih ljudi z Bizeljskega in širne okolice. Pozdravni govor je imel

tov. Škof, predsednik domačega društva, o kmetško-mladinskem pokretu je govoril podpredsednik tov. Iljaž, kot delegat »Zvez« pa je govoril tov. Jože Danev. Spominjal se je v govoru kmetijskih puntarskih bojov ob Sotli in vzpodbujal mladino k delu in borbi za kulturni podvig in gospodarski napredek slovenske vasi za njeno vstajenje. Govorom je sledilo navdušeno odobravanje.

Tekmovanje je odlično uspelo, nato pa je bil v povorki odhod na veselilni prostor, ki je bil pri tov. Kovačiču. Bizeljsko kaj takega še ni doživelo. Bil je to velik tabor kmetijske mladine, zbrane v duhu Matije Gubca, v duhu, ki nas krepi, da vztrajamo v kmetijski skupnosti in se vedno bolj krepimo. Porok, da bo ta duh ostal, nam je ravno mladina, ki se je ta dan na Bizeljskem tako lepo izkazala.

J. N.:

Ali nam je izobrazba potrebna?

V marčevi številki »Grude« je bil objavljen članek »Večni suženj«, v katerem je pisec razpravljal o potrebi izobrazbe za kmetijskega človeka. Njegova izvajanja in trditve so resnične in bi jih morali upoštevati vsi naši fantje in dekleta, ki doraščajo in ki jim ne more biti vseeno, kako so usposobljeni za bodočnost.

Za naše ljudi je predpisano prekratko šolanje. Posledice občutijo sami in ta nedostatek drago plačajo. Večina drugih poklicev, kakor zdravniki, advokati, profesorji, trgovci in drugi bi nikdar ne dosegli svojega cilja, ako ne bi imeli popolne izobrazbe. Čudno, da naši ljudje tega ne uvidijo.

Imamo pa poklic, o katerem pravijo, da se lahko izvršuje brez vsake izobrazbe. Mislim, da ni treba nobenemu ugibati, kdo je tisti poklic, saj premnogokrat slišimo izrek: »Neizobražen je kot kmet«. Pa še vpraša eden ali drugi zaničljivo, seveda tisti, ki se prišteva k izobraženim: zakaj neki kmetu izobrazba? Pa saj je tudi kmetijskih ljudi dosti, ki pravijo, čemu mi bo šola? Jaz nisem imel šol pa sem lahko gospodaril, zakaj ne bi moj sin? Seveda ne pomisli, da s takimi trditvami vara samega sebe.

S tem pa nikakor nočem reči, da bi morali imeti vsi visoke šole, temveč bi nam zadostovalo nekaj razredov srednje šole in za zaključek še kmetijska in gospodinjska šola. To bi bilo važno za vse kmetijske sinove in hčere in ne samo za poedince. Vsak bi si moral pridobiti vsaj strokovno in nekaj trgovske izobrazbe. Saj, če dobro premislimo, ima kmet največ panog, ki jih mora obvladati in izvrševati. Zato bi moral vsak kmet, predno izbira naslednika, dobro premisliti, komu bo izročil svoje posestvo. Pri nas bi ne smeli več slišati poudarka: za doma bo že dober. Kjer delajo tako, kmetija propada in ni pomoči.

Eden ali drugi bo rekel, da mu to radi prevelikih stroškov ni mogoče. Res je, da ima naš kmet že itak preveč bremen na svojih ramenih. Zato tudi ni mogoče vsakega otroka šolati, ker stroški zdaleka prekašajo njegove denarne zmožnosti. Vendar bi naj tudi ta izdatek vedno smatrali za najnujnejšega.

Kako zelo primanjkuje kmetijskih izobražencev, naj navedem ta-le primer. Nekje se je ustanovila lesna zadruga, da bi služila koristim gozdnih posestnikov, ki so po večini mali kmetje. Odbor je

bil sestavljen skoro iz samih takšnih ljudi, ki nimajo nobenega interesa, da bi ščitili kmeta — gozdnega posestnika in delali v njegovo korist. In tu se lahko vprašamo, zakaj bi ne bili v vodstvu sami kmetje? Prav zato, ker niso sposobni za vodstvo zadruga.

Poglejmo kmetskega fanta. Čez teden trdo dela, v nedeljo pa ne vé, kaj bi počel. Za pametno delo in opravke mu ni. Največkrat se zateče v gostilno, ki ga često zadrži do pozne noči. Tako zapravi vso nedeljo in često tudi zasluženi denar v kratkih urah.

Fantje, izobraženci, pokažite takšnim izgubljenecem pravo pot! Dajte jim dobrih nasvetov, navdušite jih za čitanje časopisov in knjig in organizirajte jih! Dopovejte jim, da bomo le s skupnim delovanjem in z izobrazbo izboljšali svoj položaj. S skupnimi napori bomo dosegli, da bo nekoč slovenski kmet tako napreden in na trdnih nogah, kakor je po drugih državah. To delo najlaže vršimo v Društvih kmetskih fantov in deklet, kjer se boste med seboj spoznali, razpravljali o vseh perečih vprašanjih in tako pripomogli z vztrajnim sodelovanjem našemu revnemu ljudstvu.

P. Bobnar:

Vedri dojmi s kmetsko-mladinskega praznika v Vogljah

Report šenčurskega poročevalca

Nedelja popoldne... Voglje so si nadele slavnostno oblačilo. Dvignili so se mlaji, s katerih so zaplapolale trobojnice. Na iskrem konju jezdi tov. Štefan z zeleno zastavo. »Dvigni se, dvigni, prapor zeleni...« Vse je praznično razpoloženo. Opazujem ljudi po cestah in vrtovih, gledam vrhove gorenjskih planin in bujne zelene livade, na katerih skače in poje vesela mladež. Neko zadovoljstvo, globoka ljubezen do življenja napolnjuje me vsega. — Nad menoj jasno nebo, z njega sije toplo junijsko sonce — večni znanilec svobode, a okoli mene tovariši — navdušeni, veseli, kot v nekem opojenju, katero se jim blesti na svežih, zdravih licih...

Nekaj veličastnega, zanosnega leži nad lepo plodno gorenjsko zemljo, nekaj toplega kot tiha sveta ljubezen pod vaškimi krovi ponosne gorenjske vasice, v kateri že četrto leto deluje agilno Društvo kmetskih fantov in deklet, ustanovljeno iz lastne inicijative.

Kdo ne bi vzljubil teh ljudi, kateri se ti ob vsakem srečanju prijazno nasmehljajo, pozdravljajo in govore odkrito, kakor jim to velevata pošteno srce in jeklen značaj. Taki ljudje nam dajejo vero v življenje, ker dokler imamo tako vzornih kmetskih fantov in deklet, moremo kljub najtežjim časom človeške zgodovine upati v boljše in jasnejše čase.

Na tekmovališču

Povorka koscev, brhkkih grabljic, kolesarjev ter ostalega občinstva, strumno prikoraka z godbo na čelu na tekmovališče. Samozavest, borbenost in življenjski optimizem sevajo iz vrst mlade kmetske generacije. Prostor krog in krog Seknetovega travnika je napolnjen od radovednih gledalcev: giblje se v nekem vse živahnejšem ritmu in valovi v živopisani pestrosti. Vse težko pričakuje začetka tekme... Iz vrst številne množice občinstva se slišijo razni pritrjevalni in živio vzkliki. Celo najhladnejšemu motrilcu se mora v tem širokem razpoloženju mase prebuditi nekaj veselega in zdravega. Gotovo bi sam dal koso na ramo in odšel za vrstami počč:

»Ostra moja kosa reže
travo, cvetke, kar doseže...«

Presenečen sem strmел na tisočglavo množico, po večini mladih krepkih fantov in lepih deklet. Nekaj velikega se dogaja: bi rekel človek, razmišljajoč simbolični pomen praznika kmetske misli, ki izključuje vsako prevarantstvo in ki obuja zavest medsebojne povezanosti delavnega ljudstva; ter v svežem hotenju po razmahu kmetske prosvete in kulturne tvornosti poziva k miru in medsebojnemu spoštovanju. Misel — tako domača in elementarna, da se ji nikdo, kdor je dobre volje, odtegniti ne more in ne sme...

Vrsta smelih koscev je razporejena. Nekateri so pred »delom« srknili merico božje kapljice, da se »oteščajo«, kakor se pravi. (Kdo bi jim to zameril?) A čvrste grabljice, dečve, v vsej svoji mladostni svežosti, so si pripele na kipeče grudi sveže bele nagelje — simbol gorenjskega dekleta. Divna je ta čas slika narave: Modrina neba se spaja z zelenimi barvami gozdov in pašnikov, ostro brušene kose se blišče v zlatih sončnih žarkih in — čarajo nekaj tako čistega in bistrega, da se človek mora počutiti zadovoljnega in srečnega v vsem tem živem vrvenju lepih noš in ljudi.

Začuje se glas tajnika »Zvezde« tovariša Draga Košmrlja. Vse na mah utihne in prisluhne. Z odločnim poudarkom izvaja govornik med drugim: »Danes praznujejo Voglje praznik dela, praznik svoje misli! Biti mora za nas več, kot formalni kmetijski praznik, ker je program. Program, ki nas sicer navaja k žalostnemu pogledu nazaj v prošlost našega prebujenja, rasti, v one burne čase, ko je naš prvi borec za pravico,

mir in svobodo, Matija Gubec, umiral v strašnih bolečinah na Markovem trgu v Zagrebu. Razbeljeno krono so mu položili na mučeniško glavo, — toda duh njegov, duh največjega kmetijskega junaka bo živel večno v naših srcih! Kmetijski praznik nas predvsem poziva, da kot rod, ki je prevzel odgovornost za zapuščino davnih dni, z bistrim očesom gledamo v bodočnost, ko jo bomo — in kako jo bomo — oddajali mlajšim rodovom, ki prihajajo. Naš program zahteva danes krepkih živcev in čute odgovornosti, ki ležijo na naših ramah, zahteva trdnega sklepa volje za splošne dejanske, ne samo besedne žrtve v procvit domovine v najširšem pomenu besede.«

Jedrnat beseda govornikova je globoko dojmila vse navzoče. Govorila sta še dva tovariša (eden z zelene Štajerske je prinesel pozdrave štajerske kmetijske mladine). Vsi so bili deležni navdušenega priznanja množice, ki se je ob koncu pretvorilo v viharno odobravanje.

(Dalje prihodnjič)

Albin Podjavoršek:

Pod vaško lipo

VII. Misel ob prazniku žetve

Kmetijska mehka, svobodoumna duša je proti vsakemu nasilju, proti vojni. Zato ne slavimo parad, temveč nam je mil in drag praznik žetve.

Slovani slovimo že od nekdaj po dejstvu, da imamo »mehke duše«. Mehka duša je vzrok, da nas je življenje mesilo in pestilo kakor je hotelo samo in da smo skozi dolge vekove zgodovine samo hlapčevali, predstavljajoč le druge vrste ljudi ali narodov. Tej naši mehki lastnosti dolgujemo marsi-

katero zlo, ki je — kakor rečeno — teplo naše pradede in ki nas marsikje bije po plečih tudi danes. Je pa ta lastnost zlasti Slovanom ohranjala tudi tisti pravi obraz človeka, ki mu je dano razumevati svoje poslanstvo na tem svetu. Obraz, kakršnega ni videti pri tistih, ki hočejo veljati več kot naš bližnji, domišljajoč si v svoji duševni praznoti in trdoti razuma, da so polbogovi, če jim že ni naravnost dano na višku svoje trde moči pesti in nasilja bogovati. Zavedajoč se ničnosti vsega našega tavanja po labirintih življenja, ki je zvezano z verigami



neprestano ponavljajočega se trpljenja in samo trpljenja, katerega edina posledica je vera v boljše dni in v lepše čase in upanje, da se bo ta vera kdaj koli v bodočnosti uresničila, smo ostajali vsi skupaj skozi in skozi v nekem nemem iskanju, radi katerega nikoli ni bilo mogoče doseči konca: Uspehov, ki bi nas ustvarjali »gospodujoče narode«. Ostali smo nekako vedno na polovici poti, v nemar puščajoč tvorne gnotne koristi, s katerimi so se pač obogatili vsi tisti, ki so znali skozi življenjsko pot korakati drzno, smelo, trdo, samozavestno: verujoč samo v tuzemsko carstvo. Ostali smo na polovici poti, ker smo polovico naših sil uporabili za merjenje globin človeške duše, dočim so drugi, »gosposki«, premerili celotno pot, da so se nam lažje povzpeli na vrat ter tako naše telo na preprost način sebi v korist zajarmili. Kljub temu smo i mi nad njimi doživeli uspehe in naša jasna misel se razliva po širokem svetu kakor razkošna povodenj.

Zgodovina nam ob tem kaj jasno in značilno priča, o ohranitvi še tako malih delčkov kmetjskih ljudstev, dočim so ogromni narodni velikani, rožljajoči s krvavimi meči, sami v sebi, tako rekoč v svojih ogabnih zločinih, poginili ali utonili v lastni krvi.

Kmetjskim ljudem, ki jim je vsakdanje opravilo trdo garanje in ki črpajo edino pravo modrost iz hraniteljice naše, matere zemlje, so človeške parade v obliki bučnega češčenje moralnega orožja in poedincev, katerih beseda je edinole poveličevanje meča, puške, kanonov in bomb, torej visoka pesem zločinski vojni, nekaj nepojmljivega.

Vsako kmetjsko ljudstvo je že v bistvu proti vojni, skratka: proti vsakemu nasilju. Zato kmetjsko ljudstvo to ali ono parado odklanja, ali pa stoji kričačem, barantajočim s krvjo narodov, zasmehljivo ob strani. Življenje je samo eno, in to življenje je vredno nečesa lepšega, kot je neprestano navijanje ostudne kvante o vojni, o nje »veličini« in »lepoti« — — —

Praznik žetve, ko priroda z dobrotno roko sega do ubogega trpina, od pomladne setve dalje noč in dan bedečega nad gibanjem zemlje in rastjo svojega truda, da glasno izpove poslanico o radosti življenja, je naš največji praznik! Praznik, ki potrjuje upanje v vero človečanske misli!

Saj je končno človek vendarle samo del prirode, ki hoče rasti in dozoreti do svoje najlepše popolnosti!

(Se nadaljuje)

Marija Brenčič:

Dva žarka

*Sonce skriva se za megle
zlatordeče;
na grmičih še poslednji
žar trepeče.*

*Rad pričakal žarka lune
bi srebrne
in pozdravil prej ga, kot se
v sonce vrne.*

*Toda vase vklene sonca
moč ga vroča.
Noč. Pozdrave žarku lune
grm izročča.*

*Žar srebrni zatega spet
bratca čaka...
prej zamre, kot sonce vrne
se iz mraka.*

*Žarka dva usoda vedno
bo ločila —
in nikoli se ne bosta
v eno zlila...*

Marija Brenčič:

Spev tihe doline

Podlipa pri Vrhniki 1937

Mlado, kmetjsko dekle je napisalo za drobno knjižico pesmi. Preproste in lepe so, o travnikih, gozdovih in poljih pojo in človeka ne hote spomnijo na narodno pesem. Le oblika malo moti, preveč enolične so pesmi, po enem kopitu narejene. Marija Brenčičeva ima brez dvoma lep pesniški dar in jo bo življenje še izbrusilo in mu dalo vsebino.

Važno pa je, da se Marija Brenčičeva prav razvije. V teh težkih dneh pesnik ne sme v višave, na zemlji mora iskati lepote in resnica mu mora biti najsvetejša. Od mlade pesnice pričakujemo, da bo napisala še mnogo lepih pesmic o kmetu, o naši vasi, o vsem trpljenju in veselju, ki ga ima priliko videti kot kmetjsko dekle. — Zbirka se naroča: Marija Brenčič, Podlipa pri Vrhniki in stane s poštnino 4.50 Din.



KMETSKA ŽENA IN DEKLÉ, ZA NJENE ROKÉ IN SRCÉ

Kako naj živimo?

Ni mi treba posebej poudarjati, da zlasti cene živil spet naglo naraščajo. Vsaka gospodinja to že predobro ve, a najtežje je seveda tudi sedaj za one, ki so že od nekdanj okušale grenkobe siromaštva. Priznati moramo, da je takih primerov zelo veliko v mestih in delavskih okrajih, a nič manj na deželi. Saj je dandanes veliko kmetijskih domov, kjer za domače potrebe ne pridelajo dovolj živeža: treba je še dokupiti krušne moke, sladkorja, soli in še mnogo drugih malenkosti.

Kruh in sladkor sta najvažnejša za razvoj in rast človeškega telesa, pravijo znanstveniki. Me pa vemo, da je bilo za te tako važne snovi že od nekdanj malo denarja. A sedaj bomo morale gospodinjice še bolj štediti in pri tem še najbrž pomislile ne bomo, da bo pretirano pritriganje pri hrani trajno škodovalo posebno mladim ljudem. Draginja je zlo, ki ne prinaša samo trenutnih skrbi, temveč bo pustila trajne posledice na nas samih in na naših otrocih.

Nikdar ne bi smelo priti do tega, da bi bili naši otroci še čez leta slabotni zaradi hrane, ki ima v sebi premalo redilnih snovi. Prav zato ne bi smele gospodinjice in matere draginje voljno sprejeti in prenašati. Morale bi se braniti proti njej. Toda, če hočeš odpraviti zlo, moraš vedeti, zakaj je zlo nastalo.

Poglejmo, kaj so ugotovili delavci in nameščenci na svojem protidraginjskem zborovanju prejšnji mesec v Ljubljani.

Dognali so, da cene živeža naraščajo na eni strani zaradi »kartelske politike«, na drugi zaradi verižništva in špekulacije.

Kaj je to »kartelska politika«? Lastniki tistih industrijskih družb, ki izde-

lujejo in prodajajo isto vrsto blaga n. pr. sladkor, se dogovorijo, da bodo blago prodajali po enaki in sicer zelo visoki ceni. S takim dogovorom se posamezne družbe združijo v novo skupino, ki jo imenujejo kartel. Vse početje gospodov pri kartelu, t. j. vsa njihova politika je taka zato, da so njihovi dobički čim večji. Če se ne bi dogovorili, bi ena od družb začela prodajati blago po zelo nizki ceni, zato da bi ga prodala več, bi torej drugim konkurirala. To bi bilo za nas seveda dobro, a za te družabnike ne. Čemu pa bi si ti drug drugemu škodovali, ko pa lahko v lepem sporazumu obilno žanjejo na naš račun.

Precej poviša cene še visoka trošarina in tako je n. pr. sladkor pri nas kilogram po 16 din, dočim je, kakor smo že pisali, v mnogih drugih državah kilogram po 4–6 din.

In pšenica? Znano je, da špekulantje in verižniki najraje kupujejo pšenico takrat, ko je kmet v največji stiski, ker jo dobe po najnižji ceni. Oskrbijo si velikanske zaloge, za katere pa smejo vedeti samo oni. Kajti vselej, kadar je na svetovnem trgu veliko blaga, ni blago več dosti vredno in cene padajo. Zato poskrijejo svoje zaloge, začno trditi, da pšenice primanjkuje, navijajo cene in spravljajo velike dobičke, češ, plačajte, če hočete imeti. Sedaj je bil pri nas ustanovljen »Prizad« samo zato, da bi preprečil delo verižnikov in špekulantov. Vsak posameznik pa lahko sam ugotovi, v koliko so se radi te ustanove razmere izboljšale. V Ameriki imajo že ogromne pšenične zaloge. A rajše kurijo s pšenico lokomotive pri vlakih, kakor da bi morali popustiti pri cenah.

Ker je draga pšenica, zato je draga moka in je drag kruh. Obenem se draže tudi druge potrebščine, celo tiste, ki jih imamo toliko, da jih izvažamo. Pogosto se zgodi, da je naše blago v drugih državah cenejše kakor pri nas doma.

Preprosto ljudstvo trpi zaradi takih brezvestnih dejanj nekaterih. Zato so zborovalci zahtevali, naj država dovoli uvoz tuje pšenice, ki je še vedno cenejša od naše, nadzoruje naj prodajo vseh pridelkov in določa zmerne cene, verižnike pa naj strogo kaznuje. Če je doslej država določala najnižjo ceno, naj določi še najvišjo dovoljeno ceno.

Tudi po drugih krajih so bila zborovanja, kjer so udeleženci protestirali proti naraščajoči druginji. Članice »Zveze gospodinje«, kjer so včlanjene ljubljanske gospodinje, so na svojem zborovanju zahtevale med drugim, naj država zmanjša trošarino na tiste potrebščine, ki jih največ kupujemo. To je na sladkor, kajti ljudje vedno bolj uporabljajo saharin, ki nima nobene redilne vrednosti. Zmanjšajo naj se tudi takse na sol in vžigalice, znižajo naj se davki manj premožnih, a povečajo bolj premožnih, zlasti tujcem, ki imajo svoj denar vložen v naših podjetjih.

Ali pa so imela vsa ta zborovanja in zahteve tudi kakšen uspeh? Tako boste vpraševale in morda zmajevale z glavami, češ, vselej je tako, zborujejo in zborujejo, pa ni nobenega uspeha. In še boste rekly: kdo se bo neki oziral na zahteve nekaj sto ljudi na nekaj zborovanjih, ko nas je vseh vendar čez 14 milijonov. Morda imate prav, če samo površno gledate na te stvari.

Kaj pa, če bi bila večina kmetov organiziranih in bi vse njihove organizacije odločno napovedale oster boj druginji, oziroma brezvestnežem, ki jo povzročajo? In če bi isto napravile tudi vse delavske organizacije? Ali bi bil to tudi osamljen klic nekaj sto ljudi? Pomislite na to in se vprašajte, kakšen bi bil tedaj uspeh!

Zakaj pa ni tako? Premalo se še zavedamo, da le vsi skupaj nekaj pomenimo. Tudi gospodinje in matere bi se morale pridružiti temu boju; če homo

stale še dolgo ob strani in molčale, bomo videle vedno več bledikastih in šibkih otrok.

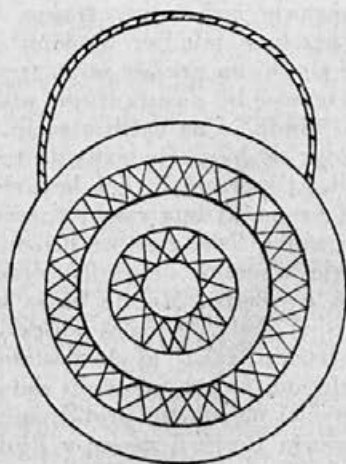
Dekleta morda tudi še danes brezskrbno odklanjajo taka razmišljanja. A marsikatera se bo mogoče že jutri znašla na mestu gospodinje — mogoče pred prazno skledo! Ali se tudi takrat ne bo zanimala za odgovor na vprašanje, zakaj ni kaj dati vanjo?



Torbica iz rafije

je zelo pripravna bodisi za trgovino, bodisi za trg ali karkoli. V krajih, kjer so vinogradi, ima vsaka rafijo doma. Da ni torbica preveč enolična, pobarvaj rafijo z barvami, ki jih rabiš za barvanje obleke. Barvano rafijo pa lahko kupiš tudi v trgovinah.

Torbice lahko izdelalaš v različnih barvah: v rdeči, modri in navadni (z nebarvano rafijo); v sveže zeleni, rdečerjavi in naravni ali pa v oranžni, modri in naravni barvi.



Slika, ki jo prilagamo, kaže izgotovljeno torbico. Na njej vidimo, kako se menjajo proge iz različnih barv. Proge, ki so na sliki bele, delamo z gostimi petljami; proge, ki so izpolnjene s križi, pa s križnimi petljami.

Za torbico skvačkaj 2 kroga. Premer kroga (širina vsega kroga) naj bo 25—35 cm. Krog začni kvačkati v sredi z rafijo v naravni barvi. Napravi 3 verižne, jih skleni in kvačkaj v krogu 1. vrsto iz 10 neovitih (gostih) petelj. V 2. vrsti, t. j. ko greš drugič v krogu okrog, vbadaš v vsako petljo prejšnje vrste 2 krat, v 3. vrsti vbadaš 2 krat v vsako drugo petljo, v 4. vrsti pa v vsako tretjo petljo. V vse ostale petlje prejšnjih vrst vbadaš samo po enkrat. Čim večji postaja krog, tem manjkrat naredi po 2 petlji v eno, sicer se ti bo krog preveč nabiral.

Ko je krog že 10 cm širok, vzemi rafijo druge barve n. pr. rdeče in kvačkaj dalje v krogu križni obod (opis vboda boš našla na koncu!) toliko časa, da bo širina rdečega pasu 5 cm. Nato delaj zopet 5 cm širok pas iz neovitih petelj z rafijo v naravni barvi, sledi 5 cm širok pas z rafijo modre barve in s križnim vbodom. Izmenjavaj barve in vrsto vboda toliko časa, da bo krog za torbico dovolj velik.

Oba izgotovljena kroga sešij v dolžini 2 tretjin obsega, 1 tretjino pa pusti nesešito za odprtino torbice.

Za ročaje vzemi rafijo vseh treh barv in spleti kito. Ročaji naj bodo primerno dolgi. Prišij jih na obeh straneh odprtine torbice.

Če hočeš, da bo torbica močnejša, jo podloži s satenom ki se lepo ujema z barvami rafije pri torbici.

Križni vbod: Vrsto začni z nekaj verižnimi (zračnimi) petljami. Nato ovij nitko 3 krat okrog kvačke, naredi vbod s kvačko v 1. prosto petljo prejšnje vrste, ovij nitko in jo potegni skozi; zdaj je na kvački 5 zanjki. Ovij in potegni nitko skozi 2 zanjki, zopet ovij in potegni nitko skozi naslednji 2 zanjki, zdaj imaš na kvački še 3 zanjke. Ovij zopet nitko okrog kvačke, naredi vbod v 3. petljo prejšnje vrste (tako, da ostane ena petlja vmes prosta), ovij nitko in jo potegni skozi. Na kvački imaš zopet 5 zanjki. Ovij in potegni nitko skozi 2 zanjki, zopet ovij in potegni nitko še skozi 2 zanjki. To ponavljaj toliko časa, da ti bo ostala na kvački samo 1. zanjka. Zdaj napravi 1 verižno petljo, ovij nitko 1 krat okrog kvačke, naredi vbod v sredo križa, ovij in potegni nitko skozi. Na kvački imaš 3 zanjke; ovij in potegni nitko skozi 2 zanjki, še enkrat ovij in potegni nitko še skozi ostali 2 zanjki, na kvački imaš zopet samo 1 zanjko. Križek je gotov; začni novega tako, da oviješ 3 krat okrog kvačke in vbodeš v prvo prosto petljo prejšnje vrste.



Uporaba vrtnih pridelkov

Prihaja že čas, ko ti je vrt lahko že v veliko veselje, seveda, če si se v pomladnih mesecih dovolj potrudila. Vse delo bo bogato poplačano, če boš lahko vsak dan dala na mizo jed, pripravljeno iz vrtnih pridelkov. Tista pa, ki je imela premalo volje, da bi kaj izboljšala na svojem vrtu, bo zavidala drugim, ker ji v tem času morda še dobre solate primanjkuje; a je prav sama kriva.

V oddelku za kuhinjo boš našla recepte za pripravljane okusnih jedi samo iz vrtno zelenjave, ki so pri nas še bolj malo znane, stanejo zelo malo in so zdrave.

Opozorjamo pa te tudi na to, da boš o pravem času mislila na zimski čas. Vloži predvsem strožji fižol ali kumarice, dokler je še oboje mlado in mehko. Pri vlaganju vpoštevaš lahko recepte, ki so bili v lanskih številkah, lahko pa poizkusiš tudi kaj novega n. pr.: kumarčno solato za zimo in kisanje strožjega fižola.

Kisanje strožjega fižola za zimsko uporabo

Vsaka kmetska gospodinja si zna pripraviti zelje in repo za kisanje, kar se s pridom uporablja pozimi.

Malokateri pa je znano, da si lahko kisanje samo za zimsko uporabo tudi strožji fižol, ki je zelo dober kot solata ali za prikuho.

Prepričana sem, da gospodinja, katera si ga bo enkrat pripravila, tega ne bo več opustila. Posebno še radi tega, ker ni tu nikakih stroškov, kakor so pri konzerviranju v kozarcih, kateremu se mora vsled tega marsikatera odreči.

Postopek je čisto enostaven. Pripravimo in skrbno pomijemo škaf ali čebric; ako imamo res mnogo fižola, lahko tudi večji čeber, uspeh je isti.

Fižol operemo v mrzli vodi in ga očistimo, tudi niti, ako ni brez niten, mu odstranimo. V velikem loncu zavremo vode in notri denemo pripravljen fižol. Pustimo ga v loncu le toliko časa, da voda znova zavre. Ne sme pa biti toliko mehka, da

bi se polovil; s kuhanjem dosežemo samo to, da se ne lomi, ko ga vkladamo. Prevret fižol stresemo na rešeto in ga pustimo, da se popolnoma ohladi. V isto vodo, ko znova zavre, damo zopet pripravljen fižol, da prevre. To ponavljamo, dokler nimamo vsega prevretega.

Ves fižol se naj popolnoma ohladi in nato ga takoj vložimo v škaf. Dno potresemo s soljo, nasujemo plast fižola in zopet potresemo s soljo in nekoliko potlačimo. To ponavljamo, dokler ni vložen ves pripravljen fižol.

Na vrh damo deske in obtežimo s kamenjem, kakor pri zelju. Da se mora fižol v času kisanja in uporabe prav tako umivati, kakor zelje ali repa, je pač samo po sebi umevno.

Pripominjam, da sem ga v pretečenem letu pripravila precejšnjo množino in če ga je predčasno zmanjkalo, je gotovo dokaz, da je res dober. Lenčka Ocepek

Kumarčna solata za zimo

Kumarce ali murke, ki še niso zrele in grenke, olupi, naribaj na listke ali pa zreži na večje podolgovate kose; semenje moraš pazljivo odstraniti. Stresi jih v čisto krpo, zaveži v culo in obesi čez noč, da se pod lastno težo odteko. Naslednji dan jih dobro ožmi. Nalagaj jih v kozarce ali v lonce. Vmes polagaj koleščke čebule, cel poper in česen. Sproti zalivaj s precej močnim, slanim prekuhanim, vročim kisom. Kis mora stati še vsaj za 1 prst čez kumare. Vse to zalij za prst visoko z oljem, steklenice dobro pokrij s pergamentnim papirjem, ki si ga prej namočila v topli vodi in zaveži. Steklenice shranjaj na suhem, hladnem prostoru.

Za shranjevanje zelenjave v kisu pa uporabljaj, kakor smo pisali že lansko leto, kozarce ali lončene posode. Vse pa morajo biti zelo snažne. Shranjeno zelenjavo moraš čez zimo večkrat pregledati.



Kuhajmo, kar je zraslo na vrtu!

Grahova juha

Oluščen mlad grah skuhaj mehko v slani vodi. Ko je grah napol kuhan, mu prideni nekaj na listke zrezanih krompirjev. Juho zabeli s svetlim prežganjem, v katerem si prepražila zelen, sesekljan petršilj. Juho izboljšaš, če kuhaš v njej na kolesca zrezan korenjček.

Mešana zelenjavna prikuha

V odkritem loncu kuhaj v slanem kroupu zelene liste solate, špinače in kolerabice, ki si jih prej dobro očistila in oprala. Ko so mehki, odlij krop in jih sesekljaj. Posebej v lončku kuhaj izluščen prebran grah, na listke zrezano kolerabo in korenjček. V kozici napravi svetlo prežganje, v katerega stresi vso kuhano zelenjavo in jo zalij s toliko vode, (vzemi vodo, v kateri si kuhala zelenjavo), da dobiš primerno gosto prikuho, ki jo še osoli in popraj. Ta jed je prav okusna in ni mnogo dela z njo. Zraven daj pražen krompir. Če pa uporabljaš že novega, peci kar celega na masti, osoli ga in potresi po njem sesekljan petršilj.

Sadni zavitek ali gibanica

Iz $\frac{1}{2}$ kg moke in dobrega $\frac{1}{4}$ l slane mlačne vode napravi dobro vlečeno testo. To spoznaš, če primeš hlebček testa v roke in ga lahko raztegneš. Testo pokrij in ga pusti $\frac{1}{4}$ ure počivati. Med tem si pripravi nadev. Češnjak odstrani peške, na kraj štedilnika daj dobro žlico masti ali presnega masla, imej pa tudi pripravljene 3-4 žlice kruhovih drobtin (od belega kruha ali zemlje) in kako žlico sladkorja. Ko je testo dovolj počivalo, ga raztegni po prtčiču, ki si ga prej potresla z moko, ga poškropi s topio mastjo, potresi po njem češnje, po češnjah pa drobtine in sladkor. Testo zvij kot pri vsaki gibanici. Položi gibanico v namaščeno skledo ali pekač. Po vrhu jo poškropi z mastjo ali pomaži z raztepenim jajcem in jo speči.

Tako delamo vse zavitke (»štrudle«) ali gibanice s sadjem. Namesto češenj lahko vzameš za nadev tudi jabolka, češplje ali grozdove jagode. Jabolka zribaj na rezance ali listke, češpljam odstrani peške in jih razpolovi, grozdove jagode pa pusti kar cele. Vse drugo delaj tako kakor pri češnjevi gibanici.





PRAKTIČNI NASVETI

Kako ohranimo jajca sveža

Že v eni prejšnjih številkih smo pisali o vlaganju in shranjevanju jajc. Še vedno je čas za vlaganje in vsaki gospodinji, ki jih ima kaj odveč, se bo prileglo, če si jih bo vsaj nekaj prihranila za slabše čase.

Poleg vlaganja v gašeno apno, o katerem smo že poročali, je zelo priporočljiv tudi ta-le način:

V lekarni kupi za 1 din hipermangana. V posodo deni čisto, svežo vodo in raztopi v njej toliko tistih zrnec, da bo voda zelo temno rdeča. V tej vodi namakaj jajca ½ ure. Med tem si pripravi zabojček in precej suhega, presejanega pepela. Na dno zaboja daj precejšnjo plast pepela, nato vrsto jajc, ki morajo biti suha in se ne smejo drug drugega dotikati; na jajca naloži spet pepel, nato spet jajca in tako do vrha. Zadnja plast mora biti iz pepela, ki ga mora biti

precej. Zabojček zabij in ga spravi na hladno suho prostor.

Namesto v hipermanganu jih lahko namakaš tudi v zelo slani vodi. Na 1 l vode daj ¼ kg soli in dobro mešaj, da se vsa sol stopi. Čez ½ ure jajca dobro obriši in suha vlagaj v pepel kot prej.

Na nekaj moraš pri spravljanju jajc posebno paziti: jajca morajo biti čista; prej jih dobro umij. Za vlaganje v pepel morajo biti čisto suha. Vlagaj samo sveža jajca. Kadar so jajca pretresena, (da si jih od daleč dobila), se ti vlaganje ne bo obneslo. Če je pepel le malo vlažen, začno jajca plesniti in gniti. Tudi če niso dovolj čista, se pokvari.

Za malo časa ohranimo jajca tudi v suhem zrnju, pesku, pepelu ali žaganju, če so vložena na hladnem prostoru. V vročini pa se nam kmalu pokvari, če jih nismo pred vlaganjem namočili v hipermanganu ali zelo slani vodi.

● **Jajca**, ki si jih pravilno vložila že v aprilu in maju, uporabljaj pred božičem; a tista, ki jih boš vložila v avgustu, morajo vzdržati do pomladi.

● **Mlad krompirček** boš lažje in hitreje ostrgala, če ga boš dala prej za nekaj časa v slano vodo.

Pomnite kmetovalci!

Ajda gnojena z nitrofoskalom - III (na lažji zemlji) oziroma gnojena z nitrofosom (na težji zemlji) dà razmeroma boljše zrno in močnejšo slamo od enostransko gnojene ajde!

S popolnim gnojenjem dosežemo 20 do 30 % boljše žetev. Na 1 katastralno jutro 150 kg gnojila.

**Strniščna
repa** gnojena z nitrofoskalom - I dà dvakratni pridelek od negnojene! Na 1 katastralno jutro 200 kg gnojila.



Ig pri Ljubljani

Društvo kmetijskih fantov in deklet je imelo v soboto 18. julija občni zbor. Udeležba je bila polnoštevilna. Društvo je v pretekli dobi pridno delalo, posebno pevski odsek, pomnožilo se je tudi članstvo društva. Društvo si je iz lastnih sredstev kupilo harmonij, kar bo gotovo vplivalo na dober napredek pevskega odseka. V novoizvoljenem odboru je predsednik tov. Tone Šenk, podpredsednica tov. Francka Kukovica, tajnik tov. Tone Bolha, blagajnik tov. Ernest Hitejc, načelnica ženskega odseka pa je tov. Mici Bolha. Ostali odborniki so: V. Javornik, Stane Zdravje, Pavla Hitejc itd. Prepričani smo, da bo novi odbor pridno delal in mogel na koncu svoje dobe pokazati res velik uspeh.

Sv. Bolfenk pri Središču

† Nenadoma je umrla, v cvetu let se je poslovila od nas, naša ljubljena tovarišica Micika Trofenik. Ob odprtem grobu se je poslovil od nje predsednik društva tov. Tomažič, zahvalil se ji je za njeno marljivo in požrtvovalno delo v društvu, tovarišice pa so ji položile na grob lep venec. Naj počiva v miru! Žalujočim naše sožalje.

Sv. Marjeta ob Pesnici

Društvo kmetijskih fantov in deklet je imelo 12. junija V. občni zbor, ki se ga je članstvo polnoštevilno udeležilo. Odbor, ki je svoje delo dokončal, je pokazal na kratko uspehe svojega delovanja, nato pa se je izvolil naslednji odbor: tov. Ivan Novačan, predsednik; tov. Lojze Fras, podpredsednik; tov. Irena Vauda, tajnica; tov. Anton Šuman, blagajnik; tov. Cilka Kočijaz, knjižničarka; tov. Ivan Komperšek, gospodar; revizorji: tov. Ignac Zelenik, tov. Franc Novačan in tov. Konrad Grahovnik.

Gameljne

Na občnem zboru Društva kmetijskih fantov in deklet, ki se je vršil v nedeljo, dne 22. maja, je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik Slavko Smole, podpredsednica Iva Aleš, blagajničarka Ivanka Kališ, tajnik Pavel Kališ itd. Kakor že do sedaj, bomo tudi v bodoče stremeli po izpolnitvi članstva v prosvetnem oziru, da bo izpolnjen naš program, ki smo si ga začrtali.



Moravče

Poročil se je v nedeljo 26. junija t. l. član našega Društva kmetijskih fantov in deklet tov. Ivan Lavrač s tov. Marjeto Rožič iz Moravč. Mlademu paru želimo v zakonskem stanu obilo sreče in prepričani smo, da bosta tudi v bodoče ostala zvesta našemu kmetiskemu gibanju ter podpirala društvo in še vnaprej delala zanj, za njegovo rast in moč.

Ljubečna pi Celju

Poročil se je naš večletni tovariš in tajnik našega društva tov. France Levec s tovarišico Mici Nagličevo. Bila sta vestna člana, dobra delavca, on kot tajnik, ona kot blagajničarka. Želimo jima vso srečo v zakonu z željo, da ostaneta še vedno vneta pristaša našega kmetiskega pokreta in nam pomagata pri delu. Na mnoga in srečna leta!

Poljedelski stroji
Zahtevajte

KREMŽAR

Št. Vid nad Ljubljano
ponudbe!



O Hedviki ni bilo glasu. Predvsem v hribe niso prodirale novice. Nihče jih ni imel prinašati. Sem ni bilo ne beračev, niti ni bilo tistih potujočih žensk, ki natrpane z novicami in z jerbasi potujejo od hiše do hiše, ne toliko moledujoč, kolikor bolj samo raznašajo in opravljajo in za kar potem dobijo kakšno darilo. Po pošti Žumerjevi niso nikdar dobili pisma. Sicer pa — saj nihče ni bil pismen, če bi že dobili kakšno pismo. V tem primeru bi moral kmet v dolino, bodisi v župnišče ali v šolo.

Sicer pa o Hedviki ni smel nihče v hiši spregovoriti. Kmet ni dovolil, ne da bi jo kdo obsojal, ne da bi jo pomiloval, sploh, da bi se je kdo le spomnil. Bila je izbrisana iz hiše. In bilo je nekaj čudnega v tem: kakor je bila prej vsem draga, predstavljajoč v hiši kot ženska svoj poseben svet, tako po njej ni ostalo ničesar; ponesla je s seboj ves vonj, vso razigranost, ki jo je nekoč krasila. — Celo mati je navidez pozabila na njo; niti ona je ni omenila, čeprav je ponoči često jokala zaradi nje. In očitala si je, da je sama kriva, ker je omenila prva očetu o tej stvari. Spomnila se je svoje mladosti, ki je potekala v dolini in ne v teh hribih; in če je primerjala svojo mladost s Hedvikino, tedaj si je morala priznati, da je Hedvikina mladost bila preveč samotna, brez prave radosti in zato bi ji morali marsikaj oprostiti.

Vendar — pozabljali so na Hedviko. Mislili so še na njo, toda čedalje z manjšim zanimanjem. In zdaj je kmeta že rahlo jezilo, ker je tako dolgo vzdržala v svetu. Ko je pobegnila, si je dejal — in o tem je bil sveto prepričan —, da se bo že še rada vrnila sem v hribe. Tu naposled imajo dovolj kruha, tu so pozimi vsi dovolj toplo oblečeni, poleti pa dovolj spodobno. V svetu pa je življenje mnogo težje; kdor ga ni vajen, ne bo vzdržal. — Tako je mislil; pa je zdaj vedel, da se je zmotil.

Nekaj negotovega je ležalo nad njim, to so vsi opazili. Ne da bi sploh govorili o tem, so si nekako z očmi dopovedali: Kmet je postal drugačen. Na eni strani je postajal čedalje bolj mrk in tih; že prej ni nikdar mnogo govoril, zdaj je še vneteje molčal. Komaj je še naročal ali ukazoval. Toda sprevideli so vsi, da se je nekako umaknil s svojimi ukazi, če ni bilo drugače. V ničemer ni bil več trden. Z ljudmi v hiši je bil osoren, vendar: nič več se ga niso bali kakor še pred kratkim.

Tudi se je sprehajal rajši, predvsem ob nedeljah. Če je prej zašel na njive z ženo, tedaj je zdaj sam pohajkoval. In ko je nekoč žena hotela z njim, se je ostro zadril: On lahko gre sam. Postajal je sredi travnikov, ob njivah, taval je po gozdu, se kjerkoli ustavil in se zamislil. Imel je palico s seboj in z njo je drezal v mravljinjak, da so se razdražene mravlje oprijemale palice. Celo murne je zasledoval pri luknjah. — Pa tudi pri delu je bilo čutiti močno spremembo. Prej je vse delo vodil on sam. Še na misel ni prišlo kateremu obeh sinov, da bi posegal v njegovo gospodarstvo. Oba sta se pokoravala očetovi volji in bila skoraj kakor hlapca pri hiši: gospodar je ukazoval, sinova pa sta delala. In če mu je kdaj kdo kaj svetoval, tedaj je namenoma napravil narobe, samo da je pokazal svojo vsemogočno voljo. Zdaj je bil videz, da se hoče nekako posvetovati, predvsem z Ivanom.

Ivan se je najprej začuden ozrl po očetu, in ni upal odgovoriti. Naposled pa je le bleknil svoje mnenje. Saj mu bo že kmalu trideset let, že skoro trideset let živi v tej hiši, na tej zemlji, skoraj trideset let opazuje, kako poteka delo. Dobro se zaveda, da bo nekoč on gospodar, da bo on ukazoval. Vendar mu ni prišlo na um, da bi si lastil pravice prej, kakor se oče sam odloči. Zato

je zdaj nekam veselo vznemirjen: To nekaj posebnega pomeni.

Oče pa vendar ni govoril o kakšni ženitvi svojih otrok. In če mu je že prišlo na misel, si je vselej dejal, da je še dovolj časa. Potolažil se je s tem, da jim po ženitvi nikdar več ne bo tako dobro,

kakor jim je bilo doslej. O tem je imel on svoje trdno mnenje, čeprav bi se bil lahko spominjal, kako je sam v taistih letih vodil proti očetu vse drugačne borbe, kakor jih vodijo njegovi otroci proti njemu.

(Dalje prihodnjič)



Vsesokolski zlet v Pragi

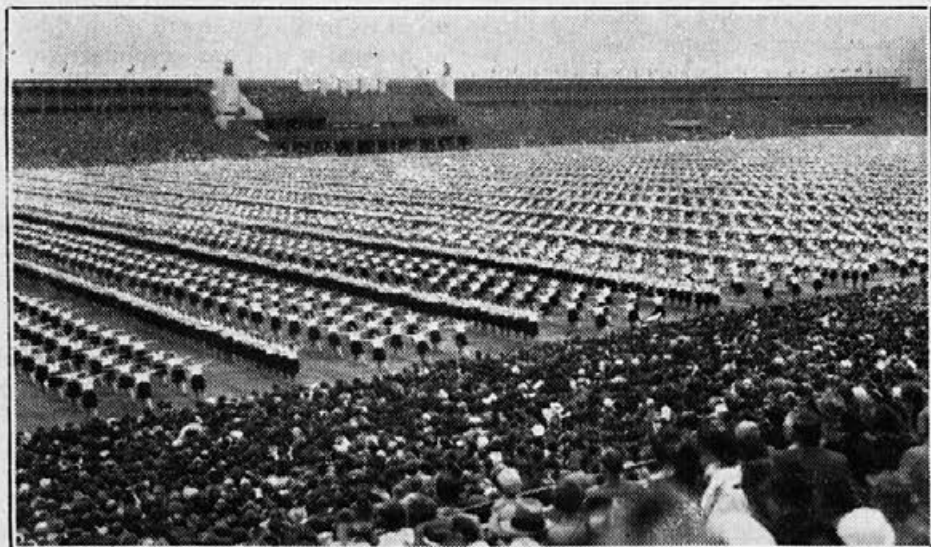
Velike manifestacije za slovansko vzajemnost

Češka zemlja je zibelka sokolske misli, misli, ki se je rodila v srcih slovanskih narodov, ko so zavedne množice kmetov in delavcev strle avstrijsko-nemški duh, ki je hotel vladati nad vsemi narodi.

Pomlad narodov, 1848. leto je dahnilo v slovanske narode nove ideje, ideje slovanstva, vseslovanstva, to je združitve vseh slovanskih narodov v eno mogočno skupnost. Prvo je idejo učlovečilo sokolstvo.

Zbralo je mladino vseh slovanskih narodov pod svoje prapore, jo navduševalo za narodne ideale, ji krepilo duha in telo, da bi mogla pripravljena na velike dni, uresničiti sanje stoletij: svobodo!

In je svoboda prišla. V nemajhni meri je sokolstvo pripravilo tla, da so se osnovale po vojni nove, svobodne slovanske države: Češkoslovaška, Poljska in Jugoslavija.



17.500 Sokelje izvaja proste vaje na stadionu v Pragi

Pa danes? Kakšna je naloga sokolstva? Da čuva dediščino vélike slovanske osvobodilne revolucije? Ne samo to!

Zlata Praha je zbrala v svoje naročje Sokole v svojih težkih dneh, v dneh, ko je vsa Evropa gledala na bratsko državo, kot na mogočen steber, kjer se mora razbiti val nasilja. Niso zaman veliki slovanski duhovi oznanjali že v preteklem stoletju, da bo edino slovanstvo rešilo Evropo iz socialnih in političnih kriz. Zapadna Evropa je bolna; zdravje, mladost in zato bodočnost je na vzhodu, je pri Slovanih!

Sokolski dnevi v Pragi so se 6. julija z ogromnim sprevedom zaključili. Milijon in več ljudi je tedaj v Pragi videlo in čutilo enako. Ne bomo ponavljali vsch podrobnosti prireditelj, saj so vam jih prinesli dnevnik in tedensko časopisje.

Važno je eno: Kaj so nam dali ti mogočni dnevi? Ali so nam dali dovolj poguma in zavesti? Ali ne bomo doma pozabili na prispege zvestobe in bratstvo? In še nekaj! Pojdimo mimo tistih, ki bruhajo ogenj in žveplo na vse, kar ni po njihovi ozkosrčnosti pravilno, po načrtani poti iskrenega dela za bodočnost in demokracijo.



Jože Primožič, naš najboljši telovadec, je dosegel 3. mesto v Pragi

Peter Rupar:

Mreža bele groze

Roman

»Zdaj se lahko mirno oddahneva,« se je zasmel izgubljenec, ko je bila zadnja dekle primerno preoblečena in z avtomobilom naglo odstranjena. »Moji junaki so ti taki tiči, da bodo znali v polni meri izvršiti svojo dolžnost. Sicer pa, draga Avdija, ni lepo od tebe, da mi nikoli ne privoščiš svežega grižljaja —«

Židinja se je nejevoljno namrgodila, češ:

»Po pravici bi zaslužil za tak očitek pošteno plačilo.«

Lahno, skoraj božajoče ga je ploskala z dlanjo po licu. Kakor po dolgotrajnem naporu je nato jela leno metati obleko s sebe.

»Kaj ima neki človek od življenja?« pravi čez malo in se bohotno zlekne na divan. »Vse skupaj ni dosti več kakor goljufanje samega sebe.«

»Ali te obhaja spokornost?« sede Mirt k njej in ji porogljivo gleda v oči, kjer

sla užiga plamteče žare. »Ali bi me pa morda le rada ukanila za ceno? Veš draga moja, tu se seveda ljubezen neha. Blago, kakor sem ga to pot dobavil, ni dosegljivo vsak dan. To je nekaj izrednega, nekaj odličnega, nekaj —«

»Nikar no,« ga prekine ženska, »sicer boš še sam svoji laži verjel! Ženske so, kakor smo vse. Le v tem je razlika, da si dekleta ne bodo znala pomagati, pa bodo zato morala biti vsem na voljo. V ostalem ste pa moški prezira vredne šleve —«

»To čutim na sebi,« pikro pripomni Mirt, »vendar bom skušal položaj popraviti!«

»Počakaj no, da povem do kraja! Kdo kaj očita tebi! Ti si lisjak, ki mu niti arabska lokavost ni kos. Govorim le o tistih sencah, ki si ljubezen kupujejo. Fej, da sem jaz moški, bi se nikoli ne ponižala tako globoko.«

»Verjamem,« se ji s strupeno-polteno nesramnostjo zareži Mirt, »ti rajši prodajš kakor kupuješ!«

»Kaj sem ti storila, da me žališ?« se kakor kača požene Avdija kvišku in se krčevito oklene Mirta. Neštetokrat je v podobnih trenutkih že preizkusila ta pripomoček in vselej se ji je posrečilo. Tudi zdaj je Mirtove razsodnosti mahoma konec. Kakor da se mu je v žilah razžarela žerjavica, se preda svoji zaveznici in strasti, ki jo je znala obuditi v njem. To so trenutki, ko mu popolnoma obnemore moč lastne volje. Da mu Avdija sedaj ukaže moriti, bi moril, da mu zapove krasti in ropati, bi kradel in ropal, ker pa ga je zaklenila v objem, je gluhi in slep za ves svet okrog sebe. Niti nestrpnega trkanja na vrata ne sliši. Šele čez čas se zdrzne in osuplo pogleda žensko:

»Si slišala?«

Avdija vložil prst na usta, trkanje pa se zopet ponovi:

»Kakšna navada je zopet to, da človek niti v pošteno in drago plačani sobi nima miru!« si končno opomere Mirt in skuša igrati dostojanstveno užaljenost, trkanje pa se ponavlja v vedno krajših presledkih.

Ko si za silo uravnata obleko, stopi Mirt bolj plaho kakor odločno k vratom, češ:

»Ja vraga, komu je taka sila, da ne more mirovati!«

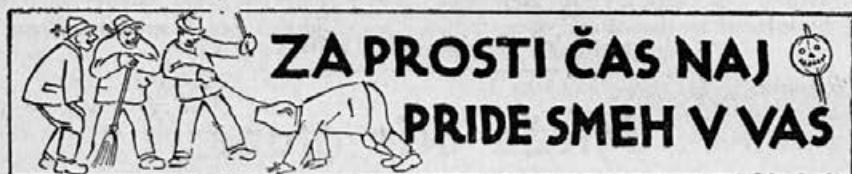
»Samo trenutek,« spozna glas starega sluge, nakar takoj odpre.

»Ne zamerite, gospoda, če motim! Nisem mogel čakati. Nevarnost preti.«

Mirt prebledi in tudi Avdiji zdajci v bojazni zagore oči:

»Ali je kdo kaj izklepetal?«

»Nič, prav nič, spoštovana gospa, le nesreča je prišla ymes.« (Dalje)



Kako je Krjavelj kozo ozdravil*

Krjavelj sedi v gostilni in zbranim pivcem šaljive razdira. Pa ga vpraša Dražarjev Franc: »Povej Krjavelj, kako si pozdravil svojo kozó!«

»No, veste, moja koza Dimka mi kar na lepem oboli, od nje več kroglica ne pade, pobita v bajti mi leži.

Kaj revež z njo naj zdaj počenjam?

To je vprašanje vseh vprašanj!

Povpraševal sem po zdravilu

in kmalu sem izvedel zanj:

Povsod poznan je naš 'darmol',

ki leči vam črevesni bol.

* Iz knjige: Ivan Rob »Deseti brat«, ki je na zelo šaljiv način predelana v verzih znana Jurčičeva povest istega imena. Vsakdo jo bo z užitkom bral. Naroča se na naslov: Ivan Rob, Ljubljana, univerza in stanje din 30.—

Sem šel v lekarno in ga kupil in Dimki sem ga dal skrbno, sem sedel zraven nje in v upu pričakoval kaj neki bo. Pa ni prav nič ji pomagalo. Sedaj se pa močno zjemim: 'V ljubljansko bolnico te pošljem', kozači svoji zagrozim in kot bi mignil, brž je vstala, po bajti kroglice sejala.«

K VRAGU

Globavs je posodil Bambonu tisoč dinarjev. Ker mu jih ni hotel vrniti, ga je dal advokatu.

Advokat vpraša Globavs: »Ali ste terjali Bambona, da vam vrne?«

Globavs: Seveda sem. Prav danes sem bil pri njem!«

Advokat: »No, in kaj vam je dejal?«

Globavs: »Dejal je, naj grem k vragu. No, pa sem šel takoj k vam!«



Kako veder in prijazen je naš dom!

No — to pot si pa sama sebe prekosilal!

„Seveda, Vi moški to nikoli ne opazite. Zdaj lahko vidiš, kako skrbim za Tebe.“

„Topa že moram reči — tako lepe in čiste zavese napravijo naš dom še enkrat tako prijeten.“

„Jaz imam pa tudi zares odlično pomoč: Schichtovo terpentinovo milo. Ono opere vse tako lepo, tako dišeče čisto, da je kar veseljel!“



SCHICHT^{ovo}
TERPENTINOVNO MILO

... in za namakanje Ženska hvala

Kmetijski hranilni in posojilni dom

V LJUBLJANI

registr. zadr. z neomejeno zavezo

TAVČARJEVA ULICA ŠT. 1

Brzjavi: Kmetiskidom

Telefon štev. 28-47



*Nove vloge vsak čas razpoložljive
obrestuje po **4% - 5%***

Za vse vloge nudi popolno varnost

Otvorja tekoče račune

Eskontuje menice

*Daje kratkoročna posojila
Izvršuje ostale denarne posle*

Zaupajte denar domačemu zavodu!